

Lausunto

25.04.2016

TEM/791/00.06.01/2016

Sisäministeriön lausuntopyyntö 12.4.2016, SMDno-2014–2718

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto pelastustoimen strategia 2025 –luonnoksesta

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua pelastustoimen strategia 2025 -luonnoksesta. Pelastustoimella on monia liittymäpintoja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan, mm. siviilivalmius ja huoltovarmuusasiat; erilaisten kuluttajien ja työkäytössä olevien tuotteiden, laitteiden ja laitteistojen turvallisuus, ml. palavat nesteet, kaasut, räjähteet sekä ilotulitteet; kuluttajien käyttämien kaupallisten ja julkisten palveluiden turvallisuus; yleisötilaisuuksien turvallisuus; vaarallisia aineita käyttävät teollisuuslaitokset; sekä edellisiin liittyen kuluttajien ja yritysten turvallisuuskulttuuri sekä asenteet.

Strategia on koottu tiiviiseen esitysmuotoon dioiksi. Se jatkaa linjausta pelastustoimesta yhteiskunnan monitaitoisena turvallisuustoimijana, jossa on siirrytty perinteisestä pelkästään tulipalojen sammuttamisen keskittyvästä toiminnasta kohti onnettomuuksien vähentämistä ja pelastustoimen valmiuden hyödyntämistä yhteiskunnassa aiempaa laajemmin. Kansalliseksi tavoitteeksi asetetaan, että ministeriöllä on vahva rooli toimialan valtakunnallisena johtajana, mikä on välttämätöntä toiminnan yhdenmukaisuuden ja tuloksellisen kehittämisen kannalta.

Seuraavassa joitakin huomioita viimeistelyssä huomioon otettavaksi.

- Dia 3 "Pelastustoimen visio", kohta 5 "pelastustoimi on varautumisen ja siviilivalmiuden johtava yhteensovittaja ja vahva yhteistyökumppani". Merkittävää on viranomaistoiminnan luotettavasta imagosta huolehtiminen jatkossakin. Voisikin harkita lisättäisiinkö em. 5-kohtaan "--- yhteensovittaja sekä luotettu ja vahva yhteistyökumppani".
- Diat 4 ja 5 "Keskeisimmät toimintaympäristön muutokset". Toimintaympäristön muutosten kuvauksessa voisi olla laajemmin pelastustoimen asiakkaiden (kansalaiset, yritykset ja muut organisaatiot) muutostrendien tunnistamisesta. On selvää että tiiviissä esitystavassa kaikkea ei voi sanoa, mutta kun kansalaisten turvallisuuskäyttäytymisellä ja tietämyksellä on iso merkitys onnettomuuksiin, yhteiskunnan turvallisuuteen ja pelastustoimen työn kannalta ja asenteet ovat muutoksessa, niin olisiko tämä tarpeen tuoda strategiassa esille. Voisiko yhtenä alaotsikkona olla esim. "kansalaisten turvallisuuskäyttäytyminen ja tietämys", jossa alakohtina esim. "sosiaalinen media tiedon välittäjänä (onnettomuudet, huuhaa/epä-tieto); yksilökeskeisyyden korostaminen (sitoutuminen vapaaehtoistyöhön, auttamiskynnyks); jakamis- ja kiertotalous ja kierrätys/second hand; etenkin kaupunkilaisten sokea luottamus viranomaisten kyvykkyyksiin, uusavuttomuus niistä johtuva passivoituminen. Lisäksi voisi harkita olisiko esille nostamisen arvoinen ajan ilmiönä ei-turvallisuushakuinen asenneilmapiiri, jossa varsinkin

yksittäiset turvallisuuteen liittyvät vaatimukset tai säännöt leimataan helposti "kukkahattutäti"-tyyppiseksi turhaksi hauskan elämän hankaloittamiseksi / rajoittamiseksi / "sääntö-Suomeksi", johon keskusteluun taas turvallisuuden puolesta puhuvia argumentteja on vaikea saada järkevästi esiin.

- Dia 4 "Hybridituhkat: terrorismi, informaatiovaikuttaminen, verkkorikollisuus". Jos tarkoitetaan nimenomaan hybridituhkia, niin luetteloa voisi harkita jatkettavaksi esim. "ja jopa jäätyneiden konfliktien / pienten vihreiden miesten käyttö valtiollisten etujen ajamisessa".
- Dia 4 "Väestö ja yhteiskunta". Turvallisuuden kannalta on merkittävää, että yhä suurempi osa väestöstä asuu yksin.
- Dia 5 "Teknologia", alakohta: "Automatisaatio, robotisaatio" voisi ehkä lisätä "uudet tuotteet", esim. dronet ja kulkuvälineet (segway-tyyppiset), jotka osin voivat olla pelastustoimet mahdollistajia/apuvälineitä ja toisaalta uudentyyppisten onnettomuuksien aiheuttajia. "Teknologia" kohtaan voisi myös merkitä alati lisääntyvän riippuvuuden toimivista sähkö- ja tietoverkoista.
- Dia 5 "Talous", alakohta "Suomen talouskehitys ollut pitkään heikkoa" voisi harkita lisättäväksi"... joka saattaa näkyä myös yritysten turvallisuustoiminnassa. Kriittisiä etenkin talousvaikeuksissa olevat vaarallisia aineita käsittelevät laitokset".
- Dia 11 lienee jäänyt kesken. Dian kaksi asiakohtaa lienevät yhdistettävissä: "Vahvistamme ja edistämme yksilön ja yhteisöjen omatoimista varautumista ja kykyä selviytyä onnettomuuksista". Diassa voisi olla jotakin muutakin. Esim. ihmisten käyttäytymiseen liittyvää sekä yritysten ja organisaatioiden turvallisuushakuihin toimintaan motivointiin liittyvää, esim. turvallisuus on osa kilpailukykyä tms. Kansalaisten pelastustointia kohtaan tuntemaan luottamuksen kääntöpuolena on joskus nähty olevan sen, että voi käydä niin, että kansalaiset ja organisaatiot jättävät itse huolehtimatta omasta turvallisuudestaan (etukäteen) ja luottavat siihen, että viranomaiset hoitavat sitten, jos jotain tapahtuu. Jokaisen kansalaisen ja organisaation pitäisi huolehtia turvallisuudesta omalta osaltaan, organisaatioiden osalta lainsäädäntökin siihen pitkälti velvoittaa.
- Dia 13 "Tavoitteena on nolla tapaturmaa vuoteen 2025 mennessä". Tämä tarkoittanee nolla työtapaturmaa pelastustoimessa, mutta sen voisi tarkentaa, jotta ei voi lukea siten että tarkoittaisi nolla tapaturmaa koko yhteiskunnassa.

Pekka Timonen
ylijohtaja

Tomi Lounema
kaupallinen neuvos